

eo verba faciens, quod dat ex consuetudine Canonica, an- tequam possessionem suscipiat, id omnino non licet conclu- dit in hac verba: Hinc conclusio convenit testimonium Thel- dorii, qui in hac materia constanter docens, nunquam licet per subtractionem spiritualium exigere etiam ad usus pia tempo- ralia: Quoniam licet ex justa causa petatur, habet tamen ex- actio venditionis speciem: oblatio tamen gratis, & libere spirita- libus, docent illi licitum esse secundum legem, vel consuetudinem temporalia petere ex causa justa.

Quod autem ad eum Statuti Articulum spectat, in quo viginti scutorum aureorum pars in Capitularis Mensa uti- litem obitura dicitur, quæcumque demum hac in re vigeat consuetudo, id sane Ecclesie regulis, & Canonistarum len- tentiæ adversatur.

Gregorius IX. cap. Jacobus, de Sim. morem damnat quo- rumdam Canoniorum, qui recessu cooptato id imponebant, ut prandium pararet.

Guimerius in Pragmaticam Sanctionem rit. de annatis, v. con- sacrationis, rejicit Capitulum praxim, qui Canoniam, dum cooptatur, aliquid ceteris tribuere jubent: Posses dicit, quoddam consuetudo imponit onus recepto, quod venias ad privatam uti- litatem Canoniorum, & illa non valet, ut in dicto Cap. Jaco- bus. Porro quod ad Mensam Capitularis bonum datur, dubio procul in Canoniorum commodum cedit.

Tridentina Synodus in Beneficentiarum possessionis ingressu quicumque vel minimum accipi vetat, nisi id in pios usus ex consuetudine conferatur.

Cardinalium Congregatio quicquid ex novo Canonico exa- ctum est, restituendum pronuntiat: & debet restituere Canonico recepto, quod exactum est; & e vestigio subdit: reprobatur item datus pro reparacione & instauracione Mensæ Capitularis consuetudo.

Bulla Pii V. Durum nimis statuit in hac facti specie vel alia quomodocumque petenda, vel exigenda non esse.

Copinus in Tractatu de Politia lib. 1. tit. 8. n. 14. in ea est sententia, ut putes a Capitulo Statutum edi non posse, quo quiescat a Canonico recens admisso exigatur, nisi id quidem in piis operibus impendatur.

Fevretus lib. 4. de abusu cap. 8. n. 5. eisdem sententia est. En ejus verba: „ Si quibus in Ecclesiis, vel Monasteriis, quædam ingressus jura tribui, vel accipi consueverunt, privatum, non Ecclesie bono futura, id sane vituperan- da conveniunt, prævoque usu nititur, qui nunquam in laudabilem, probatamque consuetudinem abire potest.

Pinsonius in Tractatu de Beneficiis c. 2. num. 22. S. ergo- gines, inquit, quæ pro introitu exiguntur, valent, si in usus pios impendantur.

Garcias loco supra laudato num. 87. cum statuisset tam- quam certum, in Canonicatus ineunda possessione nil accipi posse, quod ad aliorum commodum vergat, addit majoris ex- plicationis gratia: Adversus illud etiam capi pro commodo pro- prio Canoniorum, quod solvitur Mensæ Capitulari, seu convertitur in reparacione bonorum Mensæ Capitulari, ex quo cedit, & ceduntur in utilitatem singulorum.

Barbosa in Tractatu de Canonicis, & Dignitatibus cap. 15. n. 24. afferit Cardinalium Declarationes, quibus prohibetur Episcopis, ne, vel propriis Capitulis consentientibus, statu- ant, ut aliquid minimum solvantur in ingressu Canoniorum, quod redundet in utilitatem singulorum.

Galliarum Concilia, & Auctores, qui super ejusmodi ne- gotiis scripserunt, consuetudines has, quamvis inveteratas, tamquam veri nominis abusus proferunt, ac fere Simonia- cas declarent.

Rhemenſe Concilium a Cardinali Guisio ann. 1583. cele- bratum titulo de Simoniacis, & Fiduciariis n. 11. Tituricense a Reginaldo Bolxio habitum, ann. 1584. rit. 3. Can. 4. Bur- degalense a Cardinali Surdisio congregatum ann. 1624. c. 9. n. 15. Fagnanus in C. Tua nos de Sim. n. 38. Lessius l. 2. de just. & jur. cap. 35. de Sim. dub. 18.

Cabassutius in praxi lib. 5. c. 4. n. 7. consuetudinem hanc Si- moniacam arguit; id tamen addens, penas contra Simoniacos factas, quod ad hanc facti speciem attinet, in Gallia rece- ptas non esse; eos, qui dant, non peccare, quia pecunia hæc tanquam vexationis redimende gratia erogata spectari potest, quique dare renuerent, sententiæ, qua id facere co- gerentur, obnoxios fore, exigentes tamen peccare.

Ut statutum, de quo agitur, legitimam, & Ecclesie men- ti admissum consentaneum efficeretur, necesse est I. ut vi- ginti scuta aurea, quæ quisque Canonicus in ingressu solvit, omnino Fabricæ, Sacrificiæ, Pauperibus, vel Seminario con- cederentur; II. ut ejus solutionis mos vetus foret, nec ex Capituli exactioe ortus esset, sed ex eorum liberalitate, qui possessionem inuentis libere, & in elemosynæ modum pecuniam eam obtulissent; si enim ejus praxis initium præ- posterum extitisset, praxis ipsa probanda non esset; III. ne dicta viginti scuta nisi post initam possessionem postularen- tur; IV. ut, esto propemodum certum foret, novum Cano- nicum minime solviturum, postquam receptus fuisset, non tamen Capitulum possessione eundem donare vel renueret, vel differret, ea quidem conditione, ut deinde Canonico si-

gnificaret, quæ sine consuetudo, quæ utilitas, quæ denique necessitas pui ejus operis, cui destinatum id est, quod in ip- so ingressu quisque Canonicus elargitur.

Decisum in Sorbona ann. 1697. G. Framensau.

C A S U S II.

Possessionis non sine oppositione susceptio.

- 1 Ecclesiasticus ad Dignitatem, qua a Titulari pure, ac sim- pliciter dimissa fuerat, a Rege nominatus, & necessitate ex- ceptionis a Romana Curia consecutus angere non debet, quod adversus possessionem ab ipso susceptam Titularis oppositio- nem ediderit, quia ea quidem nulla est.
2 In Gallia quicumque in Beneficentiarum negotio spectat ad posses- sionem, competis Judici Regio, quovis alio Judice ex- cluso.
3 Rex in hac facti specie potest illud ob circumstantiæ ad Cen- sillum suum evocare.

Q U Æ S I T U M.

Titius requisitis dotibus exornatus ad Ecclesiam primariæ Dignitatem, quam pure, ac simpliciter Titularis dimi- serat, a Rege nominatus est, & ad eam Romani Pontificis provisionem obtinuit, opponente nemine. Cum se sitisset possessionem initurus, et significatus esset Actus oppositionis dicti Titularis per Regium satellitem, sed absque præcedenti Supplicatione, & absque Mandato Judicis. In hac signi- ficatione expressum extat Opponentis nomen, ac tantum de- claratur, eum se opponere ingressui Titii ob causas, ubi, & quando opus fuerit, producendas, & ex publico quem ipse idoneum censuerit. Graves porro, & ex publico bono petite causæ Titio suppeditant, ad id definiendum eis non relinquat, qui ejusmodi negotiorum ordinarii Judices sunt. In hac facti specie rogantur Sorbonæ Doctores, ut fa- tisfaciant questionibus, quæ sequuntur.

Quæritur I. An valeat oppositio Actus, de quo dictum est?

II. An omnis omnino oppositio, & contradictio, quæ con- tingit etiam in causis majoribus, vel cum animarum cura, Consi- stentiam Beneficii simplicis, vel cum animarum cura, Consi- stentiam Beneficii simplicis, Prioratus, Capellæ, Canonica- tus, Parochiæ, Abbatias, vel Episcopatus, ad id referatur, quod spirituale est?

III. Quinam Judices, ex Gallia Jurisprudentia, de hujus- modi oppositioibus cognoscere debeant, Ecclesiasticæ Ju- dices, an Regii?

IV. An non Rex harum oppositioium cognitionem ad Con- sillum suum revocare possit, facta hypothese eas ex ordina- rio Juris ordine ad aliud Tribunal spectare.

R E S P O N S I O.

Consilium Consistentie subscriptum, quod libellam sup- plicem, & questiones in eo contentas vidit, & expendit, existimat:

Quoad primam, oppositionem, qua Titii, necessarii Ro- manæ Curie provisionibus instructi ingressus turbatus est, nul- lam, vanamque apparere. Si enim agitur in presentia de Be- neficio Consistoriali, cuiusmodi est Abbatia, vel Episcopa- tus: statim ac Titularis eo se libere, atque ultro abdicavit, & Rex proinde vi Concordii tribuit nominationis Breve, & Breve ipsam Sanctæ sedis oblatum est, admittamque per Ex- pediatum; ac præconizato in Consistorio peracta est: esto non- dum Bulla expedita essent; res tamen Resignanti non am- plius integra est; cum enim ipse suo se jure spoliaverit, non amplius se retractare, vel ad dicti Beneficii titulum con- tendere potest. Hæc communis sententia est, ut videri potest apud Brodeau in Louet v. Beneficentia n. 13. & apud Fevretum l. 2. cap. 6. n. 17. de abusu. Quod tum etiam fit certius, fir- missimisque, cum Beneficii, de quo quæritur, omnes necessaria provisiones in Titii favorem expeditionem in manu Patroni, simplicem, ac liberam possessionem dimissionem in manu Patroni, cum actu presentationis Patroni ipsius. Oppositio igitur, de qua in hac facti specie sermo est, Titii titulo nihil officere potest; estque propterea, cur nulla, omnique legitimo fun- damento delituit declaretur.

Quoad secundam oppositionem, & quærelæ, quæ quoad Be- neficium quæditur inenudum contingunt, ad id non spectat, quod spirituale est, ac proinde de his iudicare laici, non Ec- clesiastici Judices esse. Veritatis hujus probatio pendet a res- ponsione ad questionem sequentem; quamobrem respondetur.

Ad questionem tertiam, Judices tantum Regios harum op- positionum competentes Judices esse, quia quovis possessio- rium, & quovis in hoc negotio litigii genus spectatur in Gallia tanquam aliquid temporale, & Secularibus proinde Judicibus demandatur.

Et fa-

Et sane possessorium res est facti, cuius gratia partes con- gredi, ac vi uti contingere possit: & Magistratus solius est in ejusmodi casibus præsto esse, five ut Spoliatus in inter- grum restituit, five ut veros possessores tueatur, ne partes confugiant ad arma. Id autem temporale est. Quamobrem Ec- clesia de hoc negotio iudicare non debet. Atque ut singilla- tim de Beneficentiarum possessioe sermo instituitur, in Gallia id moris obtinet, ut de eo Regius Judex præcipue ad quæ- vis alium cognoscatur, ut animadvertunt Brodeau in Louet v. Beneficentia n. 11. & Fevretus l. 4. cap. 11. de abusu. Quamvis enim Beneficii possessio sit rei spiritualis possessio, non tamen in Gallia spirituali ratione spectatur. Sæpe contingit, ut oc- casione possessiois fructuum sequestrationem, vel integram manutentionem pronuntiare necesse sit; jam vero Judex Ec- clesiasticus citra abusum super hac re pronuntiare non po- test; nempe communis sententia est, Ecclesiam territorio ca- rere; qua de causa de ipso Beneficentiarum possessioe ejus Ju- dices pronuntiare non debent.

Videtur Martinus V. Doctrinam hanc probare Bullis, quas in Caroli VII. favorem expedit ann. 1413. & 1428. cum declaravit penes Gallie Regem, ejusque Ministros de Bene- ficentiarum possessioe iudicandi jus esse. Referuntur hæc Bullæ tomo primo Libertatum Ecclesie Gallicanæ cap. 26. Videri etiam potest collatio Constitutionum lib. 3. rit. 8. in qua bene multa Regum nostrorum Constitutiones occurrunt; quæ litem cognitionem quoad Beneficentiarum possessioem in Regis Judicibus tribuunt. Sixtus IV. in sua Extravaganti ad uni-

versalis, de Tregua, & pace S. causa fatetur ejusmodi posses- sorem in Gallia apud Laicum Judicem agitari. Episcopi qui- dem identidem ea de re apud Regem conqueſti sunt; sed mos tamen semper viguit, & etiamnum viget, ut Regius Ju- dex in Beneficentiarum negotio de possessioe cognoscatur.

Quod si ita res habet de Beneficiis in universum, mul- to magis mos hic apparet legitimus, cum agitur de Benefi- ciis a Regis nominatione pendentibus, vel ad patronatum Laicum spectantibus; ex quo concluditur, potiore jure Re- gium Judicem de eorum possessioe cognoscere debere; de eo enim iudicandi penes subalternos Judices jus non est. Hujus rei rationes afferit Brodeau in Louet loco supra lau- dato num. 11.

Ad quartam, & ultimam questionem respondetur, Re- gem, qui Ministris suis de possessioe in Beneficentiarum nego- tio cognoscendi jus tribuit, non ita sibi illud ademitte, ut ejusmodi causis ad suum Consilium, cum ipsi videbitur, exo- care non possit. Quamobrem si in proposita facti specie per- sonarum qualitas, & peculiaris negotii circumstantiæ postu- lant, ut de eo Rex cognoscatur, non solum id agere potest, sed ad ejus quod humanitatem, atque æquitatem spectat, ut ejusmodi cognitionem sibi reservet, ut consilium Partium fame, quæ gravi subestet incommodo, si alter negotium, cū- jusmodi quidem illud est, de quo agitur, discutatur.

Decisum hac die. 19. Augusti ann. 1697. G. Framensau.

PRÆCEPTA ECCLESIE.

Indubitatum profus est Ecclesie a Christo ipso concessam esse facultatem certas quasdam res Christia- nis, qui ejus Filii sunt, præcipiendi, eique non sibi nequicquam aliud esse, quam Dei ipsius im- perium detrectari. Qui porro in ea leges faciunt, sicut Pastores, quibus Ecclesie suæ regimen Dei Filius concedidit; ut proinde qui eos audit, Servatorem audit, & qui eos spernit, eum ipsum sper- nat, ut in Evangelio traditur apud Sanctum Lucam cap. 10. Apostoli in Jerosolymitana Synodo congre- gati prohibere, ne Fideles sanguine, & suffocatis, aut Idolis immolatis carnis vescerentur: „ Vi- sum est Spiritui Sancto, & nobis, inquit ea Synodus, vobis imponere, ut abstinere a carnibus, Idolis immolatis, a sanguine, &c. Ex quo concludendum, cum Ecclesia loquitur, Spiritum Sanctum per ipsum loqui, & in ejus potestate esse ea, quæ necessaria judicaverit, instituire; id, quod ex consuetudine, atque omnibus Conciliorum Canonibus compertum fit. Ipsa igitur Filiis suis aliquot præ- cepta præscripsit, atque ea quidem numero sex, tum ut exteriores alique pietatis actiones reformaren- tur, & facilius Divinorum Præceptorum observantia redderetur; tum ut hæc eadem Præcepta servandi tempus, & modus definiretur.

Et sane repetamus animo necesse est Dei Beneficia, ad æternæ vitæ desiderium nos excitemus, speculæ- mus Sanctorum gloriam tanquam eos imitandi stimulum, ac de eorum victoriis, & recte factis gratias Deo persolvamus. Ut nos ergo ad hæc officia perducatur, in suorum præceptorum primo jubet Ecclesia, ut imperatos dies festos sanctificemus. Vi Legis naturalis, & Decalogi tenemur exteriorem cultum Deo exhibere, & cuiusque hebdomadae diem in Dei servitio impendendum sanctificare; Ecclesia, ut obliga- tionem hæc subeamus, nobis præcipit secundo loco, ut Missam diebus Dominicis, ac Festsis audia- mus; quia Sacrificium Religionis actio est omnium gravissima. Debemus aliquando ad communionem accedere, & mortalia peccata confiteri, si volumus cum Deo in gratiam redire; Ecclesia tertio loco tempus determinat, quo nos oportet his duobus officiis fungi, in suorum Præceptorum tertio, & quarto nobis injungens semel saltem in anno confessionem, & in Paschate communionem. Denique tenemur reprimere, castigare corpus nostrum exemplo Divi Pauli, illud in servitum redigere, jejunare; in hunc finem jejunia, & abstinentiam Ecclesia præcipit; nempe Quatuor Temporum, Vigiliarum, & totius Quadragesimæ jejunium nobis imponit in suo Præcepto quinto, in sexto autem præcipit, ut feria sexta, & sabbato a carnibus abstinemus.

Verè itaque dici potest Ecclesie Præcepta nihil aliud esse, quam Divinorum Præceptorum determina- tiones, & media, quæ ut ea impleamus, Ecclesia nobis præscribit. Casus sequens ad diem Dominico- rum, & Festorum sanctificationem solummodo spectat.

C A S U S.

Obligatio Ecclesie Præcepta servandi.

- 1 Ecclesia Præcepta obligat sub mortali peccati pena, quippe quæ alicui Divino Præcepto conjuncta sunt.
2 Qui ea cum contemptu violat, mortaliter peccat.
3 Tutores, Pastores, alique artifices possunt in quibusdam casibus diebus festis, & Dominicis laborare.
4 Episcopi possunt, ac debent diem festum numerum immi- nuere.
5 Possunt illi populo permittere, ut aliquibus Festsis, quæ veni- ent, post Missam operentur.
6 Responsio ad Divi Augustini testimonia, in quibus hic Pater ait diei Dominicæ sanctificandi præceptum figurativum esse, & Christianis non obligare.

Q U Æ S I T U M.

Quæritur, quomodo se gerere debeat Episcopus quoad Societatem Religiosam, in qua eorum multi, quibus conlat, persuasum habent Ecclesie Præcepta sub gravi pec-

cati pena non obligare, atque ita Episcopum non debere, quod ab aliquot annis facit, Tonforibus initiare, ut eos im- pediat, ne barbati, & capillos iis diebus tondent, quando- quidem hæc prohibitio, cui se pertinaciter omnes opponunt, ad eos efficiendos prævaricatores vni tantum habet. Qua in re plures proponenda veniunt difficultates. Quæritur igitur.

I. An hæc doctrina, scilicet Ecclesie Præcepta sub gravi non obligare, tolerari possit, an vero aliqua censura, & qui- libet notanda sit?

II. Facta hypothese hanc doctrinam perniciosam esse, esse- ne iis interdenda Sacramenti Pœnitentiæ administratio, qui eam ita animo imbiberunt, ut se dicat omnino non posse sibi contrarium persuadere? Ratio dubitandi est, quia ejusmodi homines ultro fatentur eos absolvendos non esse, qui in vo- luntate persistunt Ecclesiasticæ Præcepta violandi, quamvis ea ipsorum iudicio, sub gravi non obligent; quod sane videtur contradictionem involvere, & repugnare communi doctorum sententiæ, statuentium peccata venialia, si strictè loqui veli- mus, necessariam Confessionis materiam non esse.

III. An ad plerisque Fidelium prævaricationes quoad hu- jus præcepti observantiam, possit Episcopus in legitibus Ec- clesiasticis facile dispensare, permittens exempli causa Ton-

fores.

orum nostrum unum sit sed a vespera die Sabbati usque ad vesperam diei Dominici sequerari a rurali opere & ab omni negotio, sibi divina cultui vacemus.

Alterum, quod occurrit in Sancto Augustino, est, in Libris, qui dubio procul genuini sunt, tradi diem Dominicum deo facturum esse ob Jesu Christi Resurrectionem, atque ea de causa festum esse. En ejus Epistolam 119. cap. 19. Dicit tamen Dominicus non Judæis sed Christianis Resurrectione Domini declaratus est, & ex illo balore capie declarationem suam. Sermone 15. de verbis Apostoli ait: Resurrexisset Jesu Christi consecravit nobis Dominicum diem. Qui vocatur Dominicus, ipse videtur ad Dominum pertinere, quia eo die Dominus resurrexit. Et cap. 16. Libri contra Adimantum: Nam nec quoque Dominicum diem & Pascha solemniter celebramus, & quælibet alias Christianas diem festivitates. Quæ in re duo licet animadvertere, primum est, a Domino Augustino diei Dominicæ originem ad Judicium Sabbatum non referri, neque ipsum dicere ab operibus servilibus & manualibus eo die vacandum esse, propterea quia Judæi die Sabbati ab illis abstinent; neque item laborandum Dominicus diebus esse, ut otio, quod die Sabbati Judæi servant, nos opponamus. Alterum est, diem Dominicum vassisse diem festum, diem solemnem, diem peculiari titulo Domino consecratum, quia Domini Nostri Resurrectione ei certum dedit, ex quo profanis negotiis, sed solum divino cultui vacare licere. Quemadmodum enim vas ferream ad profanos usus transferri non potest, ita nequit in profanis rebus impendi dies solemnitas & festus, divino cultui peculiariter consecratus.

Sæpenuero Divus Augustinus ad litteram explicat tertium Decalogi præceptum de Sabbato, quin illud unquam ad diem Dominicum referat. Neque enim dubitat pronuntiare, præceptum hoc ad nos non spectare nisi tanquam præceptum figurativum, & quietem, quæ in eo imponitur, continere quoad Christianos solum a peccato cessationem, quæ ipsi afferit Spiritalem quietem, quæ in Deo reperitur, & cuius Judæorum quietes tantummodo figura erat. Quamobrem in Epist. 119. cap. 12. hæc habet: Inter nostræ illa ætem præcepta solum ibi quod Sabbato positum est, figurative observandum præcipitur. Quam figuram nos intelligendum non prius per otium corporale celebrandum suscipimus. Et infra: Observare tamen diem Sabbati non ad litteram jubemus, secundum enim ab opere corporali. Hæc observans Judæi: & ipsa eorum observatio, quæ ita præcepta est, nisi aliam quamdam Spiritalem quietem significet, ridenda judicatur.

In Præfatione Libri, qui inscribitur Speculum, Horum autem, inquit, quæ jubendo & vetando scripta sunt, alia sunt sacramentorum velata mysteria, quæ multa veteris testamenti populo illi facienda mandata sunt, neque a populo Christiano nunc sunt, sed tantummodo intelligentia requiruntur atque tractantur, sicut esse Sabbatum ab usullem vacationem, sicut æquinoctium pasce sine fermento, Pascha in cuius occasione, &c. Et c. 3. libri de utilitate credendi. In quibus tamen Legi præcepta atque mandata quibus nunc Christiani uti fas non est, quale Sabbatum est, vel circumcisio, vel sacrificia, & si quod hujusmodi est, sancta mysteria quam quicquid ibi est, accipi ad litteram, id est ad observantiam, nihil autem salubrius, quam Spiritu revelari. C. 9. Libri 19. contra Faustum. Cum quæris, Sabbati etiam cur non observat Christianus, si Christus non venit solvere legem, sed adimplere: Respondeo, ita id præceptum non observat Christianus, quia quod ea figura prophetabatur, jam Christus implevit: in illo quippe habemus Sabbatum, qui dixit: venite ad me omnes, qui laboratis, &c. Sermone quarto Psalmo 30. Observa diem Sabbati non carnaliter, non Judaici delicti, qui otio abstinere ad nequitiam. Melius enim utique tota die foverent quam tota die fastarent: sed ne cogitavi requiem in Deo tuo, & propter ipsam requiem omnia facienti, abstinere ab opere servili: omnis enim, qui facit peccatum, servus est peccati, & utinam hominis & non peccati. In Psalmum 91. Ecce & habitus dies Sabbati est. Hinc in præsentis tempore otio quodam corporaliter languido & stulto, & luxurioso celebrant Judæi, vacantes ad nugæ: & cum Deus præcepit observari Sabbatum, illi in his, quæ Deus prohibet, exercent Sabbatum va-

casio vestra a malis operibus, vacatio illorum a bonis operibus est: melius est enim crare, quam fastare: illi a bono opere vacant, ab opere negatorio non vacant. Nobis indicit Sabbatum Deus. Quæ? Prima ubi sit, videtur. Intus est in corde Sabbatum nostrum, multi enim vacantes membris, & turbulentantur conscientia. Omnis homo malus Sabbatum habere non potest; nisi quis enim illius cogitasset conscientia, & necesse est, ut in perturbacionibus vacet: cui autem bona est conscientia, tranquillitas est, & ipsa tranquillitas Sabbatum est cordis. Tractatu tertio in Joannem: Observa diem Sabbati. Magi nobis præcipitur, quid Spiritu aliter observandum præcipitur; Judæi enim serviliter observant diem Sabbati ad luxuriam & ebrietatem, quanto melius famina eorum lenam facerent, quam illo die in foro fastarent: abstinere, & nos illos dicimus observare Sabbatum. Spiritu aliter observat Sabbatum Christianus, abstinet se ab omni opere servili. Quid enim ab opere servili? A peccato. Et unde probamus? Dominum interroga: omnis qui facit peccatum, servus est peccati. Ergo & Spiritu aliter præcipitur observari Sabbati. Et Tractatu 44. Sabbatum spirituale hoc est non habere peccatum. Denique, fratres, & hoc admonet Deus, quando commendat Sabbatum. Omne opus servile non facietis in eo. Hæc sunt verba Dei commendantis Sabbatum; jam superiores lectiones interrogate, quid sit opus servile, & Dominum audite: omnis, qui facit peccatum, servus est peccati.

Constat ex his omnibus textibus, quibus præceptum diei Sabbati, quod Judæi tenebantur ab operibus servilibus abstinere, Divus Augustinus explicat, in universo Decalogo hoc solum præceptum a Christianis ad litteram servandum non esse, sed ad sententiam mysticam; hunc porro mysticam sensum eum esse, ut Christiani in Jesu Christo suam quietem habeant, & quoniam die Sabbati Judæi præcipiebatur otium corporale, mandari Christianis, ut in sancto Spiritu otio, quod est abstinentia ab operibus peccati, persistant.

Ea vero omnia testimonia, quæ ab iis obijciuntur, quæ Ecclesie Præcepta sub peccati mortalis poena non obligare contendunt, illud quidem evincunt, Christianos non teneri servare diem Sabbati, qui non nisi Judæis impositus est, & quietem corporalem, cui illi ea die vacant, non eam esse, quam Deus requirit a Christianis, quibus ea tantum opera servilia sunt, per quæ se peccati servos constituunt, & a quibus abstinere debent non solo die Sabbati, sed omni vitæ quæ tempore, cum ipis nunquam liceat peccato se dedere, quod eos omnes peccatis efficit, qui illud peccant; sed ea ipsa testimonia non destruant textus ipsius S. Augustini, dicentis expressis verbis, diem Dominicum ob Domini Nostri Resurrectionem institutum & consecratum esse, & Christianos teneri ejus solemnitatem servare, & alios dies festos celebrare, quod Ecclesia statuit, honorandi gratia Domini Nostri Mytheria. Idem sanctus Pater de Passione, Resurrectione, & Pentecostes diebus festis verba faciens docet, merito credi Apostolos eorum primos institutores fuisse, quia eorum institutio aliunde non constat, & semper in Ecclesia servati sunt. Illud etiam ex ejus principiis unum est, non posse nisi temere in dubium revocari, aut rejici consuetudinem, quæ in Ecclesia semper & universim obtinuit. Quod si huic animadversioni addantur Canones Conciliorum, quæ jam laudavimus, & quæ jam inde a primis temporibus diei Dominicæ, & aliquot aliorum festorum celebrationem ita præceperunt, ut communione privarent eos, qui absque legitima causa per tres dies Dominicos Congregationibus suis diebus in Ecclesia fieri solitis non interfuerint, facile concludi licebit; sententiam æquientem Ecclesiam sub peccati mortalis poena nihil præcipere, generatim factam esse, atque oportere, ut Episcopus revocet eorum facultates, qui ab ea recedere nolunt, ut doctrinam vulgo in Ecclesia receptam amplectantur.

Decisum in Sorbona die . . . Septembris ann. 1669.

Aug. de Lamoignon.

G. Fromageau.

Vide Dictionarium D. PONTAS.

CASUS.

- 1 In bello justo Pirata, qui Principis Mandato gaudens, possunt mari in Hostes excurrere, eorumque spoliis potiri.
- 2 Quod in bello justo captum est, non est ipsum per se charitativè contrarium, nec in verum captivum numero ponendum est id, quod sit cepose, qui piraticam faciunt.

QUÆSITUM.

Belli tempore Mandata Rex facit, quorum vi nonnulli, instructa Navi, vela dant, & in Regni Hostes excurrunt: si quam Navim ceperint, & in portum traxerint, prædam dividunt, & lucrantur multo plus, quam Navim ad curam instruentis expenderint.

Quæritur, an ejusmodi lucrum legitimum sit: Lis sanctionis Regis auctoritas præsto est, & publico bono studere, verum nihil in negotio odiosum est, & charitativè contrarium? Ac nonne dici potest id non parum ad artem accedere, quam fures exercent, ac proinde legitimam hanc acquirendæ rationem non esse?

RESPONSIO.

Consilium Conscientie subscribitur censet: in Justo bello Piratas, qui annuente Principe Regni Hostes mari infestant, posse in eosdem irruere, & spoliis inde perceptis frui. Mos hic nititur jure gentium, eoque Principes uti solent.

ut Hostes suos, a quibus aut non mediocri damno, aut gravi injuria affecti fuerunt, ad reparationem adigant. Itaque Hostium ditionem, & privatos, qui eam componunt, ejusque membra sunt, impeti sinunt; tum vero licet eorum personis, ac bonis potiri, siquidem capti possint. Eo nimirum bellum spectat, ut pax fervetur, ac firma reddatur, utque justitia, & æqualitas, quæ inter homines existeret debet, restituitur; eoque ipsi sunt ducendi vi, si se rationi non dedant.

Quamobrem in bello justo Hostibus, cum capi possint, libertas admittitur, atque adeo potiore jure propriis bonis spoliari possunt, ut exnerentur, & imminentium malorum metu se demum adigantur, ut læso Principi debitam satisfactionem exhibeant. Hoc sane principio nititur illud juris: (a) si quid est in bello captum, est in præda, & non post Dominum redit. Adherent sententiæ huic omnes fere Theologi, qua de re consulti possint Sylvius, Duval, Bassæus, Diana, alique apud ipsos, asserentes in bello justo licere in hostes excurrere.

Id igitur sit consequens, id quod belli justo tempore captum est, suapte natura charitativè non repugare, nisi forte ob aliquas circumstantias præda illicita ac mala efficiatur; nec publicorum Hostium spolia ab his capta, qui, Principe facultatem concedente, piraticam faciunt, tanquam facta spectanda esse, & quod inde consequitur, legitime retineri posse.

Decisum in Sorbona hac die 2. Februarii ann. 1705.

G. Fromageau.

PRÆMONSTRATENSES.

Præmonstratenses sunt Religiosi Canonici Regulares, ita dicti ab Abbatia, quæ eorum Ordinis Caput est, sita in Picardia, & Ecclesiam administrante Calisto II. & Ludovico Crasso regnante a sancto Norberto, Magdeburgensi deinde Episcopo ann. 1119. instituta. Bartholomæus Episcopus Laudunensis huic sancto Viro auctor fuerat, ut sancti Martini Abbatiam suam in Urbe administrandam susciperet; sed cum Canonicis ad reformationem amplectendam ægre adduci posse animadverteret, recessit, Præmonstratumque acceptavit, ubi discipulos collegit numero tredecim, qui die ipso Natalis Domini ann. 1122. professionem ediderunt.

Bonis hinc Religiosis initio quidem non nisi ex sectione lignorum Sylva de Couci omnis reditus existebat; eorum unus quotidie Laudunum mane petebat, ligna pridie facta venditurus, percepraque pecunia panem emebat; sed brevi temporis spatio evaserunt opulentissimi, annoque ab Ordinis fundatione non amplius trigesimo extitit generale Capitulum ex Gallia ac Germania Monasteriorum Abbatibus prope centum; atque in Germania potissimum Præmonstratensibus ingens opum vis accessit. Brandeburgensis, Havelbergensis, & Ratzburgensis Episcopi ex hujus Ordinis Religiosis esse debebant, & ab earumdem Cathedralium Canonicis eligebantur, qui & ipsi eundem Ordinem profitebantur, nec ab iis tamen pendebant, sed a sanctæ Mariæ Magdeburgensis Præposito, qui in ejusmodi Canonicos, & Abbatias tredecim omnimoda spirituali jurisdictione pollebat, nec omnino Generalis Præmonstratensis Abbatis jurisdictioni subdebatur. Certum quoque sit hujus Ordinis Abbatias ad sexagesimum quintum usque numerum excrevisse per Italiam, in qua nunc temporis ne una quidem existit; atque ubique gentium ejusmodi Monasteria tot existerunt, ut Abbatia mille, trecentaque Præposituræ, sine Prioribus, in triginta quinque Cyrcariis seu Provinciis divisæ numerarentur.

Cum porro puella, ac viduæ longe plurimæ sancti Norberti regulam, ipso duce ac magistro, amplecti vellent, esse ille perinde ac viros exceptit, & antequam e vita migraret, ultra Religiosorum decem millia in suum Ordinem cooptavit, quas inter e primario gradu non desuere. Dum sanctus Fundator in vivis esset, utriusque sexus personis, non nisi claustrali pariete sejunctis Monasteria communia fuerunt; sed Fortunatus Hugo Fossezus ejus successor in Capitulo ann. 1137. habito statuendum curavit, ut Moniales in alia domicilia transferrentur, ibique Monasteriorum virorum, e quibus egressæ fuissent, impensis alerentur. In Gallia quidem his temporibus non amplius existunt, cum Abbatibus, ut eorum redditibus privarentur, Novitias recipere detrectaverint; at in Germania vigent hujus Ordinis Conventus plures, & nonnullorum ejusmodi Monasteriorum Abbatissæ Principissæ supremæ sunt, nec desunt in Hispaniis, quæ quidem hujus Cyrcariæ Vicario generali subduntur.

Carnis abstinentia, omninoque omnis sancti Benedicti Regula ad annum usque 1245. sanctæ Religioseque servata est: tum vero cepit fervor pristinus deservescere, annoque 1288. Nicolaus IV. Religiosis irriterantibus carnis usum concessit; sed gratiam hanc & sedentarii sibi arrogarunt, eademque re ipsa usi sunt, ut proinde Pius II. ann. 1460. opus esse crederet, ut in abstinentia cum Ordine dispenseret, additis aliquibus claustris, quæ in communis Observantiæ Familiis etiamnum vigent. Paulo ante, scilicet ann. 1438. Abbatibus ad generale Capitulum profecturis mandaverat Eugenius IV. ut strenue ad Ordinis universi reformationem incumbere; verum seu quod ejusmodi Decretum executi non essent, seu aliqua alia de causa Hispanica Cyrcaria prioris a regulari disciplina deflexit, & anno tantum 1573. tanto malo remedium afferri coeptum est. Cyrcaria hæc in præsentia peculiarem Congregationem constituit; Abbates, qui antea perpetui erant, ibi triennales sunt, nec possunt in iisdem Monasteriis continuari; & Vicarius Genera-

(a) Digest. Tit. 15. de captivis Sylvius 2. 2. quæst. 40. artic. 1. Duval de carit. quæst. 16. art. 5. Bassæus v. Bellum; Diana 6. part. tractat. 5. de bello.